

6. Гуроров О.І. Теоретичні засади інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств: лекція / О.І. Гуроров, А.О. Калашніков / Харк. Нац. Аграр. Ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Х., ХНАУ, 2014. – 43 с.
7. Кісіль М.І. Інвестиційне забезпечення розвитку аграрного виробництва та сільських територій / М.І. Кісіль // Менеджмент: Збірник наукових праць. – К., 2009. – № 11. – 225 с.
8. Коденська М.Ю. Мотиваційні чинники інвестиційного забезпечення розвитку аграрно-промислового виробництва / М.Ю. Коденська // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2013. – № 2. – С. 62-66.
9. Шилова О.Ю. Інвестиційне забезпечення розвитку підприємства / Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля: наук. Журнал. – Луганськ, 2012. – №11(182), ч.1. – С. 19-26.
10. Сидор Г. В. Забезпечення сільськогосподарських підприємств Тернопільської області кредитними ресурсами / Г. В. Сидор // Інноваційна економіка. – 2013. – № 5 (43). – С. 260–264.
11. Ільчук В.П. Інституційне забезпечення функціонування та розвитку ринку вина в Україні / В.П. Ільчук, В.Л. Пазюк // Проблеми і перспективи економіки та управління: науковий журнал/Черніг.нац.технол.ун-т.-Чернігів, 2015 - №2(2).- 312с.
12. Горіна Г. О. Загальнодержавні вектори інституційно-правового забезпечення формування ринку туристичних послуг / Г. О. Горіна // Торговля і ринок України. – 2016. – Вип. 39-40. – С. 49-55.
13. Шмига О.О. Інфраструктурне забезпечення ринку продукції АПК / О.О. Шмига / Агроінком. – 2005. – № 7. – С. 5-8.
14. Боровик Т.В. Маркетингове забезпечення ринку органічної продукції в умовах трансформації економіки / Т.В. Боровик // Наукові пр. Полтав. Держ. Аграр. Акад. – 2012. – Вип. 4, т. 1. – С. 24-29
15. Копитко В.І. Тенденції розвитку сучасної інфраструктури залізничного транспорту, враховуючи маркетингово-логістичний підхід / В.І. Копитко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2015. - № 51. – С. 9-16.
16. Паризький І. В. Стан організаційно-інфраструктурного забезпечення зміцнення інноваційно-технологічного потенціалу економіки України // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. Наук. Праць; за ред. М. І. Зверякова (голов. Ред.) та ін.. – Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2017. – № 1 (62). – С. 37–46.
17. Журавель Г. П. Інформаційно-аналітичне забезпечення безпечного розвитку економіки [Текст] / Г. П. Журавель, Ю. Г. Журавель // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : тези доп. І Міжнар. Наук.-практ. Конф. [м. Чернігів, 11 груд. 2015 р.]. – Чернігів : Черніг. Нац. Технол. У-т, 2015. – С. 201-203.
18. Луцик А.І. Перспективи розвитку інформаційно-консультативного забезпечення платників податків в Україні / А.І. Луцик // Фінансово-банківські та адміністративні послуги: проблеми управління та перспективи розвитку: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції. – Тернопіль: Астон. - 2015. – С. 205-206.
19. Буркинський Б.В. Шляхи модернізаційного забезпечення розвитку ринку молока в Україні / Б.В. Буркинський, О.І. Лайко, І.В. Агінська, О.В. Островар // Економічні інновації. – 2012. – №47. – С. 38–52.
20. Бодров В.Г. Внутрішній ринок України: теорія та стратегія посткризового розвитку : наук.-метод. Розробка / В. Г. Бодров, Н. І. Балдич, В. О. Гусев та ін. ; за заг. Ред. В. Г. Бодрова. – К. : НАДУ, 2011. – 80 с.

Рецензент д.е.н., професор Давидюк Т.В.

УДК 330.341.30

Павлюк Л.В., к.е.н., доцент

Ковальська Л.Л., д.е.н., професор

Луцький національний технічний університет

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ КОНЦЕПЦІЙ ВДОСКОНАЛЕННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У САДІВНИЦТВІ

У науковій публікації розглядаються питання дослідження використання сучасних концепцій вдосконалення бізнес-процесів у садівництві для підвищення їх ефективності.

Ключові слова: концепція, вдосконалення, бізнес-процес, садівничі підприємства, виробничо-господарська діяльність.

Pavliuk L., Kovalska L.

MODERN BUSINESS IMPROVEMENT PROCESS CONCEPTS IN HORTICULTURE

This scientific publication addresses the problems of using modern concepts of improving business processes in farming to improve efficiency.

Key words: concept, improvement, business-process, horticultural enterprises, production and business activities.

Павлюк Л.В., Ковальская Л.Л.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ КОНЦЕПЦИЙ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ В САДОВОДЧЕСТВЕ

В научной публикации рассмотрены вопросы использования современных концепций усовершенствования бизнес-процессов в садоводстве для повышения их эффективности.

Ключевые слова: концепция, усовершенствование, бизнес-процесс, садоводческое предприятие, производственно-хозяйственная деятельность.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Для підвищення ефективності здійснюваних бізнес-процесів на підприємствах доцільно використовувати сучасні концепції їх вдосконалення. Дослідження здійснюваних бізнес-процесів дозволяє виявити який етап виробничо-господарської чи збутової діяльності підприємства потребує вдосконалення бізнес-процесу, а також дозволить вчасно і ефективно використати ту чи іншу сучасну концепцію.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питанням дослідження та можливостям використання сучасних концепцій вдосконалення бізнес-процесів на підприємстві присвятили свої наукові праці багато дослідників, а саме: Т. Дейвенпорт, В. Е. Демінг, К. С. Есселінг, Е. Г. Ойхман, Е. С. Кравченко, В. Міллар, Є. М. Попов, М. Портер, М. Хаммер, Д. Харрінгтон, Авг. В. Шеер, Л. В. Фролова та багато інших українських та зарубіжних вчених.

Цілі статті. Головною ціллю статті є дослідження можливостей використання сучасних концепцій вдосконалення бізнес-процесів у садівництві задля підвищення їх ефективності.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Як свідчить огляд літературних джерел, концепція – це певний спосіб трактування процесу, його напрямок, за яким повинне розвиватися підприємство. Для встановлення орієнтирів руху, визначення цілей, параметрів та критеріїв розвитку бізнес-процесів підприємства, необхідний відповідний інструментарій, який доцільно розглядати як комплекс певних систем, методів, способів і принципів [1].

Під бізнес-процесом будемо розуміти сукупність певних дій, успішне здійснення яких призводить до перетворення вхідних ресурсів (сировини, матеріалів, інформації) до вихідних результатів (готової продукції чи послуг) з подальшою їх реалізацією аж до виникнення цінності та отримання чистого прибутку. Дослідження здійснюваних бізнес-процесів має виняткове значення, адже завдяки цьому ми завжди абсолютно точно зможемо визначити на якому етапі виробничого процесу виникне прибуток чи збиток [2, с. 259].

На сьогоднішній день існує багато різних концепцій вдосконалення бізнес-процесів на підприємстві, а саме система «Бережливе виробництво», система «Канбан», система «5S», система TPM, система «гуртки якості», цикл PDCA, система «Шість сигм», система Кайдзен тощо.

Крім вищезазначених систем вдосконалення бізнес-процесів існують певні інструменти підвищення якості бізнес-процесів, тобто статистичні методи. Основна задача статистичних методів управління якістю бізнес-процесів – це стабілізувати процес, тобто зробити його стійким до зовнішніх впливів.

На сьогоднішній день всі існуючі статистичні методи, що дозволяють управляти якістю бізнес-процесів можна поділити на такі категорії:

– *методи високого рівня складності*, які застосовуються спеціалістами та розробниками систем управління підприємством (кластерний аналіз, адаптивні статистики тощо);

– *спеціальні методи*, які успішно використовуються для розробки операцій контролю, планування, розрахунках обладнання на надійність тощо;

– *методи загального призначення* (ними повинні володіти всі працівники підприємства). По-іншому їх називають «сім інструментів контролю якості бізнес-процесу», до них входять – контрольні листки, гістограма, діаграма розсіювання, контрольні карти, діаграма стратифікації, діаграма Парето, діаграма Ішікави. Розглянемо коротко суть кожного інструмента управління якістю бізнес-процесів.

Контрольні листки. Контрольні листки виглядають як відповідно розроблені бланки, що використовуються для збору даних, вони полегшують цей процес та сприяють точності. Використання контрольних листків дозволяє автоматично робити відповідні висновки, що зручно для здійснення швидкого аналізу.

Гістограма - це один з найінформативніших інструментів контролю якості виготовленої продукції та наданих послуг, що допомагає розшифрувати дані з досліджуваної проблеми, адже графічне подання кількісної інформації дозволяє наочно побачити закономірності розвитку підприємства та здійснення виробничого процесу, оцінити нагальні проблеми і знайти шляхи їх успішного вирішення.

Діаграма розсіювання. Використовується на виробничих підприємствах і на різних стадіях життєвого циклу продукції для виявлення відповідності та залежності між різними показниками якості та основними факторами виробництва.

Контрольні карти. Застосовуються там, де потрібно відстежувати стан виробничого процесу в часі і впливати на нього ще до того, як цей процес вийде з-під контролю.

Стратифікація. Це поділ отриманих даних на окремі групи в залежності від вибраного стратифікуючого фактору. В якості стратифікуючого фактора можуть бути обрані будь-які параметри, що визначають особливості умов виникнення і отримання даних: різне устаткування; оператори, виробничі бригади, ділянки, цехи підприємства; час збору даних; різні види сировини; відмінність використовуваних верстатів, засоби вимірювання тощо.

Діаграма Парето – це спосіб дослідження і організації даних, на основі яких будується діаграма, що дозволяє виділити «життєво важливу меншість» у порівнянні з «незначно важливою більшістю». Принцип Парето означає, що 20% усіх прикладених зусиль дають 80% отриманого результату, а решта 80% зусиль – лише 20% результату.

Діаграма Ішікави. Діаграма Ішікави (альтернативні назви: причинно-наслідкова діаграма, ялинкова діаграма, діаграма риб'ячого скелета) – це метод аналізу розгалуженості (деталізації) процесу. Діаграма дозволяє дуже доступно виявити та систематизувати всі основні наявні та потенційні причини проблем, виділити найголовніші з них і здійснити порівневий пошук першопричини. Це один з найбільш широко використовуваних інструментальних методів контролю якості [3].

На основі дослідження садівничого підприємства ПП «Сади Полісся» спробуємо проаналізувати прибуток і дослідити причини неотримання прибутку за останні роки.

Отож, на підприємстві основними бізнес-процесами є ті, в результаті здійснення яких отримуємо готову продукцію чи послуги, тобто ті, що орієнтовані на отримання прибутку. Як показав аналіз основних економічних показників діяльності ПП «Сади Полісся» за 2014–2016 роки, досліджуване підприємство як у 2015 році, так і у 2016 році не отримує прибутку, а має значні збитки (рис. 1).

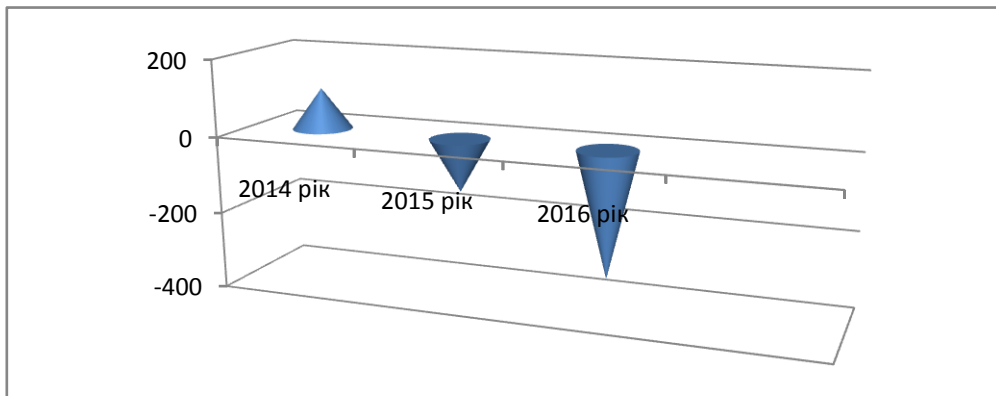

Рис. 1. Динаміка чистого прибутку на ПП «Сади Полісся» за 2014–2016 роки, тис. грн.

З метою оцінки впливу факторів на розміри кінцевого фінансового результату підприємства необхідно здійснити аналіз різних видів прибутку підприємства, які дозволяють проаналізувати прибутковість чи збитковість бізнес-процесів та основної операційної, іншої операційної, фінансової та інвестиційної діяльності (табл. 1).

Таблиця 1.

Аналіз абсолютної прибутковості на ПП «Сади Полісся»

Показники	Роки			Темп приросту, %, рази	
	2014	2015	2016	2015 р./2014 р.	2016 р./2015 р.
Види прибутку за джерелами формування					
Прибуток від основної операційної діяльності тис. грн.	182	-25	-200	-113,7	В 8 р.
Прибуток (збиток) від іншої операційної діяльності, тис. грн.	0	0	0	0	0
Прибуток від інвестиційної діяльності тис. грн.	0	0	0	0	0
Види прибутку за порядком визначення					
Валовий прибуток тис. грн.	1710	2148	1709	25,6	-20,4
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	182	-25	-200	-113,7	В 8 р.
Прибуток від звичайної діяльності підприємства до оподаткування тис. грн.	159	-110	-330	-169,2	В 3 р.
Прибуток від звичайної діяльності, тис. грн.	107	-138	-330	-28,9	139,0
Прибуток від надзвичайної діяльності, тис. грн.	0	0	0	0	0
Чистий прибуток, тис. грн.	107	-138	-330	-29,0	В 2,4 р.

Як показують дані таблиці, основна діяльність підприємства у 2014 році є прибутковою, оскільки валовий прибуток підприємства має додатне значення. Зменшення валового прибутку підприємства спостерігається у 2015 та 2016 роках, що пояснюється зменшенням обсягів реалізації продукції. Як наслідок, прибутку від операційної діяльності досліджуване підприємство за ці роки не отримало. Так, як прибуток від надзвичайної діяльності за 2015–2016 роки підприємство не мало, то це вплинуло на від'ємну величину чистого прибутку досліджуваного підприємства як у 2015, так і у 2016 році.

Дослідимо за допомогою причинно-наслідкової діаграми Ішикави, на якому етапі здійснення бізнес-процесу виникають причини, що негативно впливають на отримання прибутку (рис. 1).

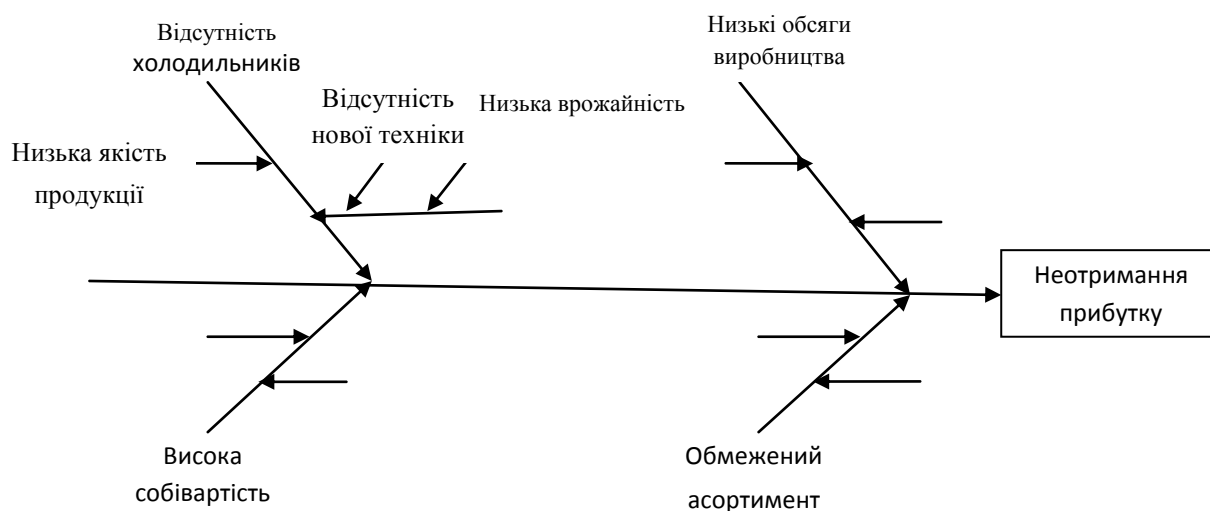

Рис. 2. Дослідження причин збитковості ПП «Сади Полісся» за допомогою діаграми Ішикави

Як показав аналіз діаграми Ішикави або діаграми «риб'яча кістка» на досліджуваному підприємстві ПП «Сади Полісся» на прибутковість основних бізнес-процесів за останні роки в найбільшій мірі впливають низькі обсяги виробництва та обмежений асортимент продукції.

Отож, використовуючи інструменти підвищення якості бізнес-процесів, можна дослідити на якому етапі здійснення основних бізнес-процесів підприємство отримує збитки і що необхідно зробити, щоб уникнути цього. Тому, для досліджуваного підприємства логічним кроком буде розширення асортименту продукції або впровадження інноваційної продукції.

Перевагами цього методу є представлення взаємозв'язку між виявленими причинами і визначення найбільш важливої з них. Значними недоліками методу є те, що при побудові цієї діаграми не береться до уваги перевірка взаємопов'язаного ланцюжка причин, що призвели до першопричини. Мається на увазі, що відсутні правила перевірки в зворотньому напрямку, тобто від першопричини до результатів. В той же час, не завжди чітко структурована та достатньо складна діаграма не дозволяє зробити правильні висновки.

Висновки. Отож, на сучасному етапі розвитку абсолютно всі підприємства намагаються здійснювати свої бізнес-процеси з максимальною прибутковістю, що в кінцевому результаті призведе до підвищення конкурентоспроможності та успішності садівничих підприємств. Саме дослідження можливостей використання сучасних концепцій вдосконалення бізнес-процесів і зможе допомогти вирішити цю проблему. Причому, отримані дані можна брати за основу при розробці перспективних планів розвитку підприємства, при розробці довготермінової стратегії розвитку підприємства, плануванні оптимальних обсягів виробництва продукції, обґрунтуванні прибутковості, рентабельності тощо.

Список використаних джерел:

1. Осовська Г. В. Економічний словник [Текст] : наукове видання / Г. В. Осовська, О. О. Юшкевич, Й. С. Завадський. – К. : Кондор, 2007. – 358 с. – С. 148.
2. Павлюк Л. В. Дослідження здійснюваних бізнес-процесів у садівництві / Л. В. Павлюк // Економічні науки : збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. – Серія «Регіональна економіка». – Випуск 14 (55). – Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2017. – С. 258–264.
3. Икуджиро Нонака. Компания – создатель знания. Зарождение и развитие инноваций в японских фирмах [Текст] / Нонака Икуджиро, Такеучи Хиротака. / Пер. с англ. – М. : ЗАО «Олимп - Бизнес», 2003. – 384 с.

УДК 339.9

Футало Ю.Р., аспірант

Мукачівського державного університету м. Мукачево

**ПРОГНОЗУВАННЯ ЗМІН В ГАЛУЗІ ІТ-ПОСЛУГ ВІДПОВІДНО ДО
ТЕНДЕНЦІЙ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ**

Внаслідок інтеграційних процесів, відбулися суттєві деформації у розвитку національної економіки країни. Перспективними стали нові сфери економічної діяльності, серед яких ІТ-послуги, що займають у структурі ВВП третє місце. В статті проаналізовані основні тенденції розвитку ІТ-фрілансу, визначені виклики та проблеми розвитку даної галузі, визначено питому вагу країни на ринку ІТ-фріланс. За дослідженнями Світового банку прогноз ВВП в Україні оцінюється з двох позицій: зростання та спаду, що дало можливість зробити припущення розвитку даної галузі за двома сценаріями – оптимістичним та песимістичним. В статті розроблений прогноз розвитку галузі ІТ-послуг за оптимістичним сценарієм, проаналізовано вплив інтеграційних процесів на структуру національної економіки. Зроблено висновок про необхідність перегляду існуючих пріоритетів розвитку національної економіки у зв'язку з низьким рівнем конкурентоспроможності вітчизняної економіки. Подальші дослідження будуть спрямовані на визначення ефективності процесів економічної інтеграції в Україні.

Ключові слова: прогнозування, ІТ-послуги, інтеграційні процеси, ІТ-фріланс

Futalo Yu.

**PREDICTION OF CHANGES IN THE FIELD OF IT SERVICES ACCORDING
TO THE TRENDS OF ECONOMIC INTEGRATION PROCESSES**

There have been significant deformations in the development of the national economy of the country, as a result of integration processes. New areas of economic activity have become promising, among which the IT on the third position in the GDP structure. The article analyzes the main trends of IT freelance development, identifies the challenges and problems of the industry, determines the country's share in the IT freelance market. According to the World Bank's research, Ukraine's GDP forecast is estimated at two levels – growth and decline. This has enabled the industry to speculate on two scenarios – optimistic and pessimistic. The optimistic forecast of the development of IT services is developed in the article. It analyzes the impact of integration processes on the structure of the national economy, concludes that there is a need to review the existing priorities of the development of the national economy in connection to the low level of competitiveness of the domestic economy. Further research will focus on determining the effectiveness of economic integration processes in Ukraine.

Keywords: forecasting, IT services, integration processes, IT freelance

Futalo Yu.P.

**ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ИЗМЕНЕНИЙ В ОБЛАСТИ ИТ-УСЛУГ В
СООТВЕТСТВИИ С ТЕНДЕНЦИЯМИ ИНТЕГРАЦИОННЫХ
ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ**

Вследствие интеграционных процессов, произошли существенные деформации в развитии национальной экономики страны. Перспективными стали новые сферы экономической деятельности, среди которых ИТ-услуги занимают третье место в структуре ВВП. В статье проанализированы основные тенденции развития ИТ-фриланса, определенные вызовы и проблемы развития данной отрасли, определен удельный вес страны на рынке ИТ-фриланс. По исследованиям Всемирного банка